

ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ

УДК 378.17:613

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.15742218>

Теоретичні засади підготовки студентів економічних спеціальностей до майбутньої педагогічної діяльності

Дурдас Кирил Григорович

аспірант кафедри педагогіки, методики та менеджменту освіти

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна,
майдан Свободи, 4, м. Харків, 61022, Україна, durdaskirill@gmail.com,

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0007-6254-2007>

Прийнято: 19.05.2025 | Опубліковано: 29.05.2025

Анотація. Стаття присвячена вивченню теоретичних засад підготовки студентів економічних спеціальностей до майбутньої педагогічної діяльності. Визначено, що навчання інших людей економічній грамотності, включення в мінливі економічні відносини, активна адаптація їх до певної соціально-економічної дійсності, передача їм нового досвіду професійної діяльності потребують від фахівця економічної сфери педагогічної компетентності. Проаналізовано думки вітчизняних і зарубіжних науковців на проблему формування педагогічної компетентності майбутніх фахівців економічного профілю. Автором визначено поняття «педагогічна компетентність майбутнього фахівця економічної сфери» як системи його професійно значимих властивостей, яка забезпечує суб'єктний характер його участі в розвитку продуктивних сил і виробничих відносин, що дозволяє йому вільно здійснювати вибір результативних способів діяльності, поведінки й

відносин, а також досягати найкращих результатів за рахунок професійно-особистісного саморозвитку й розвитку персоналу, з яким він співпрацює. Вона виконує певні функції в професійно-економічній діяльності фахівця економічної сфери, а саме: гуманітаризації; когнітивності; раціоналізації; креативності; комунікативності. Досліджено, що основою оптимізації професійно-педагогічної підготовки майбутніх фахівців економічної сфери є принципи рефлексивності, інтерактивності й проєктивності. Зазначено, що технологічне забезпечення підготовки студентів економічних спеціальностей визначається цільовими настановами періодів адаптації, ідентифікації, технологізації, концептуалізації. Вивчення наукових джерел дозволило встановити, що технологічне забезпечення професійно-педагогічної підготовки фахівців економічної сфери здійснюється в три фази: рефлексивну; ціннісну; проєктивну. При цьому загальна педагогічна підготовка здобуває цілісний характер, забезпечується становлення професійно-педагогічної компетентності фахівця економічної сфери.

Ключові слова: студенти економічних спеціальностей, професійно-педагогічна підготовка, теоретичні засади, принципи оптимізації.

Theoretical foundations of preparation of students of economic specialties for future pedagogical activity

Kirill Durdas

PhD student of the Department of Pedagogy,
Methods and Management of Education

V. N. Karazin Kharkiv National University, 4, Svobody Square, Kharkiv, 61022,
durdaskirill@gmail.com,

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0007-6254-2007>

Abstract. Article is devoted to studying of the theoretical principles of training of students of economic specialties for future pedagogical activity. It is defined that training of other people of economic literacy, inclusion in the changeable economic relations, their active adaptation to a certain social and economic reality, transfer of new experience of professional activity by it demand from the expert of the economic sphere of pedagogical competence. Opinions of domestic and foreign scientists on a problem of formation of pedagogical competence of future experts of an economic profile are analysed. The author defined the concept "pedagogical competence of future expert of the economic sphere" as the systems of its professionally significant properties which provides the subject nature of its participation in development of productive forces and relations of production that allows it to carry out freely the choice of productive images of activity, behavior and the relations and also to achieve the best results due to professional and personal self-development and development of personnel with which he cooperates. It performs certain functions in professional economic activity of the expert of the economic sphere, namely: humanitarization; kognitivnost; ratsionaliziya; creativity; communicativeness. It is studied that a basis of optimization of professional and pedagogical training of future experts of the economic sphere are the principles of reflexivity, interactivity and a proyektivnost. It is noted that technological support of training of students of economic specialties is defined by purposes of the periods of adaptation, identification, technologization, conceptualization. Studying of scientific sources allowed to establish that technological support of professional and pedagogical training of specialists of the economic sphere is carried out in three phases: reflexive; valuable; projective. At the same time the general pedagogical preparation gains complete character, is provided formation of professional and pedagogical competence of the expert of the economic sphere.

Keywords: students of economic specialties, professional and pedagogical preparation, theoretical bases, principles of optimization.

Постановка проблеми. Актуальність дослідження пояснюється корінними соціально-економічними перетвореннями, що відбуваються в українському суспільстві, при яких змінюється зміст багатьох традиційних професій і при яких вони доповнюються невластивими раніше функціями. Загальна тенденція розвитку економіки полягає в тому, що здобуття нових знань і технологій, а також їх ефективне застосування стають основними умовами досягнення ефективних результатів у бізнесі, визначають роль і місце конкурентоспроможності не тільки окремих фірм, але й цілих країн у світовому співтоваристві, рівень життя та безпеки нації.

Разом з тим, навчання інших людей економічній грамотності, включення в мінливі економічні відносини, активна адаптація їх до певної соціально-економічної дійсності, передача їм нового досвіду професійної діяльності в таких умовах потребують від фахівця економічної сфери педагогічної компетентності, що не розглядалася раніше в структурі його загальної професійної компетентності. Успішній підготовці для виконання нових функцій, динамічного професійного саморозвитку, кар'єрного й особистісного росту перешкоджає нерозробленість наукового розуміння педагогічної компетентності фахівця економічної сфери як мети його професійної освіти у виші.

Спроба привести освіту у відповідність до потреб ринку праці реалізується в компетентнісному підході, заснованому на ідеї відкритого замовлення на зміст освіти, на перспективи творчої самореалізації фахівця в умовах сучасного виробництва. Технологізація професійно-педагогічної підготовки студентів економічних спеціальностей із цих позицій вимагає обґрунтування теоретичних засад і логіки цієї складової їхньої професійної

освіти, заснованих на закономірностях становлення ціннісного ставлення до майбутньої професійної діяльності. Разом з тим можна стверджувати, що в педагогічній науці склалися теоретичні передумови для розробки наукових основ формування педагогічної компетентності у студентів економічних спеціальностей класичного університету.

Одночасно з теоретичними формувалися й практичні передумови, що сприяють розробці теорії професійно-педагогічної підготовки майбутніх фахівців економічної сфери при навчанні їх в університеті. На жаль, ці тенденції не отримали ще ґрунтовного теоретичного осмислення. У практиці вітчизняного освіти не розроблені теоретичні засади про очікувані результати професійно-педагогічної підготовки студентів економічних спеціальностей вишів, способи діагностики й оцінки якості такої освіти, не виявлені закономірності становлення професійно-педагогічної компетентності майбутніх фахівців економічної сфери, не розроблено та теоретично не обґрунтовано технологічне забезпечення професійно-педагогічної підготовки майбутніх економістів. Усе більш гостро виявляються протиріччя між:

- потребою масової практики в педагогічно компетентних фахівцях економічної сфери й нерозробленістю теоретичних засад щодо сутнісних характеристик й змісту педагогічної компетентності цих фахівців;
- варіативністю професійно-педагогічної підготовки економістів і нерозробленістю способів педагогічного цілепокладання з урахуванням конкретних дидактичних умов;
- загальною тенденцією технологізації професійної освіти й необґрунтованістю принципів і логіки професійно-педагогічної підготовки майбутніх економістів.

Таким чином, можна констатувати наявність проблеми, що полягає у необхідності визначення теоретичних засад підготовки студентів економічних спеціальностей вишів до майбутньої педагогічної діяльності в процесі

формування їхньої професійної компетентності, з одного боку, та недостатньою їх розробленістю, з іншого.

Методологічну основу дослідження склали: сучасні теорії особистості й діяльності; основні положення гуманістичної психології; цілісний підхід до вивчення педагогічного процесу; ідея становлення суб'єктності як показника цілісного розвитку особистості; теорії професійної діяльності; компетентнісний підхід в освіті. У ході дослідження використовувалися переважно теоретичні методи: аналіз філософської, психолого-педагогічної та нормативно-правової літератури, аналітико-синтетичні процедури з формулювання теоретичних засад підготовки студентів економічних спеціальностей до майбутньої педагогічної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Загальній проблематиці підготовки студентів економічних спеціальностей були присвячені праці вітчизняних та зарубіжних дослідників, таких як: Г. Вошколуп [2], О. Дубасенюк [3], М. Теловата [7], Z. Djumanazarova [8], S. Iskandarova й ін. [9], N. Oliinuk [12]. Цій проблематиці також була присвячена колективна монографія [13].

Підготовку студентів економічних та непедагогічних спеціальностей до майбутньої педагогічної діяльності досліджували: М. Артюшина, Т. Новікова, О. Туз [1], В. Козаков, Д. Дзвінчук [4], О. Міршук [5], С. Погоріла, І. Тимчук [6], К. Krpalkova-Krelouva, P. Krpalek [10], Kulalaieva, N., Leu, S. [11], R. Sobirjonov й ін. [14], N. Urinova, S. Xuseinovna [15].

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета дослідження полягає у визначенні теоретичних засад підготовки студентів економічних спеціальностей ЗВО до майбутньої педагогічної діяльності в процесі формування їхньої професійної компетентності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розгляд підготовки студентів економічних спеціальностей до майбутньої педагогічної діяльності

не може бути здійснений без звернення до такої категорії професійної педагогіки як «компетентність». Тому коротко зупинимось на деяких її аспектах.

Компетентність як психолого-педагогічна характеристика людини має такі складові як: суб'єктна характеристика людини в її самостійній, відповідальній, ініціативній взаємодії зі світом; прояв особистості, що не може існувати поза особистістю, поза її практичної діяльності; спрямованість діяльності на запланований конкретний результат, що є підставою для самоконтролю й ефективної поведінки навіть у критичних ситуаціях при обмеженості ресурсів; інтеграція духовного потенціалу працівника і його наукових знань, умінь і навичок, що виражається у творчому саморозвитку; здатність результативно виконувати певні функції відповідно до прийнятих у соціумі в конкретний історичний момент норм, стандартів, вимог; уміння орієнтуватися, адаптуватися, навчатися, розбудовуватися; усвідомленість досвіду у відповідному виді діяльності; прояв у результаті, поведінці й діяльності.

Компетентність фахівця економічної сфери, у свою чергу, можна трактувати як: відображення персоніфікації економічних відносин, що забезпечує універсальність діяльності людини й пов'язане з її властивостями не тільки як особистісного елемента продуктивних сил, але й як суб'єкта виробничих відносин; характеристику взаємозв'язку між особистісними характеристиками працівника й виконуваною роботою, що дозволяє фахівцеві функціонувати в процесі виробничої діяльності як цілісній особистості всіма своїми якостями; єдність теоретичної й практичної готовності до здійснення професійної діяльності, тобто підготовленість до вирішення реальних виробничих завдань, що не існує поза виробничими відносинами; свобода та самостійність в економічній діяльності, прийнятті рішень; рівень майстерності, складність виконуваної праці й її результатів, доходів, ступеню

задоволення інтересів і потреб, у досягненні суб'єктом господарювання конкретних цілей і економічних результатів. Вона розкривається лише у взаємозв'язку з іншими категоріями суспільного репродукування та з усією системою виробничих відносин, що дозволяє підприємству, фірмі гнучко реагувати на зміни ринку, підвищуючи при цьому якість вироблених товарів і послуг.

Педагогічна компетентність майбутнього фахівця економічної сфери містить у собі такі характеристики як:

- активне, діюче знання закономірностей становлення й розвитку людини;
- здатність до ефективної комунікації, спілкування й взаємодії, обміну інформацією, підтримці стосунків з колегами, взаємонавчання й розвитку;
- здатність вирішувати в професійно-освітньому процесі різноманітні завдання, що моделюють, імітують або реально відбивають професійну діяльність;
- інтегрування інших властивостей і якостей особистості, що проявляються в оволодінні знаннями й цілеспрямованому їх застосуванні у прогнозуванні, плануванні й реалізації;
- активізація індивіда в розвитку власних здібностей та професійно-особистісному становленню здобувача освіти;
- посилення самостійності здобувачів освіти і стимулювання їх професійно-педагогічного й особистісного саморозвитку, творчості, підвищення відповідальності за результати навчання, підготовку до педагогічної діяльності, стимулювання процесу самостановлення нестандартного професіонала, цікавої людини.

Таким чином, педагогічну компетентність майбутнього фахівця економічної сфери можна визначити як систему його професійно значимих

властивостей, що забезпечує суб'єктний характер його участі в розвитку продуктивних сил і виробничих відносин, що дозволяє йому вільно здійснювати вибір результативних способів діяльності, поведінки й відносин, а також досягати найкращих результатів за рахунок професійно-особистісного саморозвитку й розвитку персоналу, з яким він співпрацює.

Педагогічна компетентність виконує певні функції в професійно-економічній діяльності фахівця економічної сфери, а саме:

- гуманітаризації, оскільки виражає специфіку педагогічної компетентності в професійній діяльності фахівця економічної сфери й означає спрямованість діяльності економіста на вирішення проблем людини;
- когнітивності, через те, що розкриває соціально-нормативний аспект компетентності й забезпечує ідентифікацію фахівця з певним професійним і соціальним середовищем;
- раціоналізації, оскільки відбиває її взаємозв'язок з операціональним аспектом професійної діяльності економіста й забезпечує адекватність розпізнавання й розуміння ситуації, адекватну постановку й ефективне виконання цілей, завдань, норм у цій ситуації;
- креативності, через те, що забезпечує найбільш повну реалізацію якостей суб'єкта економічної діяльності в процесі виробництва, дозволяє йому досягати більш високих кінцевих результатів, що задовольнятиме як його потреби й інтереси, так і потреби й інтереси фірми;
- комунікативності, через розбудову здатності до діалогічної взаємодії в професійній діяльності, до адекватної оцінки ситуації, її змісту, цілей, завдань і норм із позицій власних і загальнозначущих цінностей.

Системне пізнання соціально-економічного змісту компетентності вимагає аналізу елементів, що утворюють її структуру, і їх ролі для компетентної діяльності суб'єкта господарювання. Аналіз функцій педагогічної компетентності фахівця економічної сфери дозволяє виявити в

ній такі складові, як грамотність, кваліфікація, стиль і статус. У їхнім виділенні ми орієнтувалися на виділення у дидактиці чотирьох елементів змісту освіти: 1) досвід пізнавальної діяльності, фіксованої у формі її результатів – знань; 2) досвід здійснення відомих способів діяльності у формі вмінь діяти за зразком; 3) досвід творчої діяльності у формі вмінь ухвалювати нестандартні рішення в проблемних ситуаціях; 4) досвід здійснення емоційно-ціннісних відносин у формі особистісних орієнтацій.

У співвідношенні із чотирма елементами змісту освіти, зазначеними вище, у педагогічній компетентності фахівця економічної сфери виділяються такі складові, як: 1) грамотність – знання й здатність ефективної взаємодії з людьми; 2) кваліфікація – володіння операціональним складом діалогічної взаємодії в процесі професійної діяльності; 3) стиль – якісна характеристика індивідуальності професійної діяльності, поведінки й спілкування; 4) статус – положення фахівця в професійному співтоваристві й у команді співробітників, що характеризується конструктивністю міжособистісних і виробничих відносин.

Специфіка педагогічної компетентності майбутніх економістів визначається: активним залученням у процес професійної підготовки, що стимулює рефлексію та теоретичний стиль мислення; формуванням образу себе як професіонала; освоєнням соціально-рольової позиції професіонала; відсутністю досвіду виробничих відносин.

Так, у додатковому циклі психолого-педагогічних дисциплін передбачене вивчення питань: виникнення й розвитку педагогічної професії; своєрідності педагогічної діяльності; ролі вчителя в суспільстві, педагогічного покликання, творчості й новаторства; мотивів вибору педагогічної професії; вимог до особистості педагога. Подібний зміст, також доповнений питаннями про педагогічний аспект професійної діяльності економіста, надає можливості для професійної рефлексії та формування особистісного ставлення до педагогічної

діяльності, становлення педагогічної складової професійної позиції майбутнього економіста. Застосування діалогічних методів і дискусійних форм навчання допомагає реалізувати ці можливості в процесі професійної підготовки економіста. У такий спосіб здійснюється внесок у розвиток статусної складової професійно-педагогічної компетентності фахівця економічної сфери.

Так, в системі професійно-педагогічної підготовки здобувача економічної освіти мають вивчатися: питання самовдосконалення педагога; основні принципи вікової періодизації та психічного розвитку; типи провідної діяльності та психологічні особливості вікових періодів, криз вікового розвитку; умови, механізми і закономірностей розвитку й формування психіки в процесі онтогенезу; психологія навчання й виховання; зв'язки навчання й розвитку, психологія інноваційного навчання, структури навчальної діяльності та проблеми її формування; етапи формування розумових дій, проблеми педагогічної майстерності, педагогічної культури, сучасного педагогічного мислення. Все це сприяє не тільки стимулюванню творчого характеру педагогічної діяльності, але також формуванню стильової складової педагогічної компетентності. Ці можливості більш повно реалізуються при використанні в навчанні студентів елементів дослідницької та проєктної діяльності.

Для формування кваліфікаційної складової педагогічної компетентності корисними є: освоєння техніки мови, експресивних засобів педагога; розуміння педагогіки співробітництва як технології навчання й виховання, наукової організації педагогічної праці, освоєння методів психолого-педагогічної діагностики, методики викладання предмета. Вивчення історії й методології предмета, а також наукових основ навчальної дисципліни вносить вклад у формування грамотності, пов'язаної з когнітивною функцією педагогічної компетентності.

У логіці розгортання змісту, методів і організаційних форм педагогічної підготовки майбутніх фахівців економічної сфери можна умовно виділити 4 етапи: 1) адаптації – включення педагогічного змісту в курс вступних економічних і педагогічних дисциплін, позааудиторна виховна робота; 2) ідентифікації – завдання на рефлексію процесу освоєння систематичних економічних дисциплін; 3) технологізації – спеціально-педагогічна теоретична підготовка; 4) концептуалізації – методична підготовка, педагогічна практика й її аналіз, дипломне дослідження. Ці етапи різняться характером професійної підготовки й цільовими настановами.

Характер педагогічної допомоги в професійному становленні майбутнього фахівця економічної сфери залежить не тільки від етапу його підготовки та цільових настанов цього етапу, але й від стадії становлення педагогічної компетентності, на якій перебуває студент. Особливості такої допомоги студентам кожної стадії на кожному етапі роботи з ними мають докладно розглядатися в процесі їх психолого-педагогічної підготовки.

Аналізуючи способи надання педагогічної допомоги в подоланні утруднень у педагогічній підготовці майбутніх фахівців економічної сфери, треба виявляти в них певні закономірності, інваріантні методи й організаційні форми, що дозволить одержати нормативне знання про необхідний характер педагогічної діяльності. Нормативний аспект організації педагогічної допомоги задається системою принципів як регуляторів, що задають напрямок протікання процесу, характер поведінки педагога, стратегію його діяльності, що визначає спосіб реагування на ситуації й характер власної активності.

Аналіз наукових джерел з проблематики дослідження показує, що виявлені в ньому способи педагогічної допомоги можуть бути повною мірою реалізовані при дотриманні в професійно-педагогічній підготовці фахівців економічної сфери принципів рефлексивності, інтерактивності й проєктивності. При цьому їх реалізація повинна протікати з урахуванням

специфіки економічної спеціальності й процесу підготовки фахівців економічної сфери в умовах класичного університету.

Принцип рефлексивності припускає осмислення студентом життєвого й професійного (на практиці) досвіду, виявлення професійно-особистісних змістів педагогічного характеру у професійно-економічній діяльності. При цьому акцент робиться не на рефлексію досвіду професійної економічної діяльності (якого немає в студентів), а на рефлексію процесу освоєння її закономірностей у системі навчання у виші. Студенти, осмислюючи власний досвід професійної підготовки, легше долають труднощі навчання у виші, розуміють труднощі майбутніх своїх учнів та співробітників – у виробничому навчанні.

Принцип інтерактивності означає стимулювання студентів до співвіднесення власних змістів з нормами професійно-економічної діяльності, усвідомлення та формування ціннісних орієнтирів професійно-педагогічної діяльності фахівця економічної сфери. У діалогічному процесі осмислення й усвідомлення педагогічної складовій їхньої професійної діяльності беруть участь, крім самого студента, його однокурсники, викладачі та учні, яких студенти навчають на практиці.

Принцип проєктивності припускає розвиток професійної самосвідомості студента, твердження його професійної позиції в діяльності. Цей принцип акцентує увагу викладача на становленні професійного самоусвідомлення студента й затвердженні професійно-особистісних цінностей. Проєкт педагогічної діяльності студент має можливість захистити при підготовці до педагогічної практики й доопрацювати його після її завершення.

При цьому в логіку професійно-педагогічної підготовки закономірно включається процес освоєння студентами дисциплін предметної підготовки одночасно як змісту професійно-економічної й педагогічної діяльності.

Вивчення наукових джерел дозволило встановити, що технологічне забезпечення професійно-педагогічної підготовки фахівців економічної сфери здійснюється в три фази: рефлексивну; ціннісну; проєктивну. Метою першої фази є максимальне наповнення змісту професійно-педагогічної підготовки студентів-економістів вправами, завданнями й видами діяльності рефлексивного характеру. Друга фаза спрямована на зіставлення професійно-особистісних змістів з вимогами професії, із суспільними потребами у відповідній діяльності. Третя фаза має на меті акцентувати професійно-педагогічну підготовку майбутніх фахівців економічної сфери на питаннях реалізації педагогічного аспекту їх професійно-економічної діяльності. При цьому загальна педагогічна підготовка здобуває цілісний характер, забезпечується становлення професійно-педагогічної компетентності фахівця економічної сфери.

Завдяки паралельному проведенню педагогічної й виробничих практик, випускники економічного факультету, вишу можуть легше освоювати способи вирішення таких завдань як: підтримка сприятливого клімату в колективі, забезпечення ефективної роботи команди; забезпечення ефективної методичної роботи; забезпечення ефективної роботи проєктних груп, перед якими поставлено завдання розробити спосіб вирішення якихось проблем освітньої установи або фірми; участь у виробленні колективних рішень. Зміст такої діяльності становить предмет педагогічної компетентності, підвищуючи яку в процесі педагогічної практики студент застосовує й закріплює на практиці виробничій.

Висновки. 1. З метою підготовки сучасного фахівця економічної сфери до майбутньої педагогічної діяльності повинна бути виділена педагогічна компетентність. Вона забезпечує здатність до передачі професійних знань, умінь і досвіду, ціннісно-сміслової взаємодії з партнерами по економічній діяльності з метою вільного здійснення вибору й досягнення найкращих

результатів при обмеженості ресурсів та гуманітаризацію професійної діяльності економіста.

2. Педагогічну компетентність майбутнього фахівця економічної сфери можна визначити як систему його професійно значимих властивостей, що забезпечує суб'єктний характер його участі в розвитку продуктивних сил і виробничих відносин, що дозволяє йому вільно здійснювати вибір результативних способів діяльності, поведінки й відносин, а також досягати найкращих результатів за рахунок професійно-особистісного саморозвитку й розвитку персоналу, з яким він співпрацює. Вона виконує певні функції в професійно-економічній діяльності фахівця економічної сфери, а саме: гуманітаризації; когнітивності; раціоналізації; креативності; комунікативності.

3. Основою оптимізації професійно-педагогічної підготовки майбутніх фахівців економічної сфери є принципи рефлексивності, інтерактивності й проєктивності. При цьому в логіку професійно-педагогічної підготовки закономірно включається процес освоєння студентами дисциплін предметної підготовки як одночасного засвоєння змісту професійно-економічної й педагогічної діяльності.

4. Технологічне забезпечення професійно-педагогічної підготовки студентів економічних спеціальностей визначається цільовими настановами періодів: адаптації (включення педагогічного змісту в курс вступних педагогічних і економічних дисциплін, позааудиторна виховна робота); ідентифікації (завдання на рефлексію процесу систематичного освоєння економічних дисциплін), технологізації (спеціально-педагогічна теоретична підготовка); концептуалізації (методична підготовка, педагогічна практика і її аналіз, дипломне дослідження).

5. Вивчення наукових джерел дозволило встановити, що технологічне забезпечення професійно-педагогічної підготовки фахівців економічної сфери здійснюється в три фази: рефлексивну; ціннісну; проєктивну. При цьому

загальна педагогічна підготовка здобуває цілісний характер, забезпечується становлення професійно-педагогічної компетентності фахівця економічної сфери.

Перспективи подальшого дослідження шляхів формування педагогічної компетентності студентів економічних спеціальностей вбачаються у: визначенні способів підтримки суб'єктного становлення фахівця ринкового типу в процесі його навчання в класичному університеті; виявленні й обґрунтуванні педагогічних умов, що необхідно створити у економічному виші (факультеті) для підготовки фахівців економічної сфери до майбутньої педагогічної діяльності.

Список використаних джерел

1. Артюшина М., Новікова Т., Туз О. Формування психолого-педагогічних компетентностей майбутніх фахівців економічних спеціальностей у процесі ступеневої освіти. Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: Педагогічні науки. 2020. № 4(23). С. 5-21.

2. Вошколуп Г. Ю. Формування навчальної автономії студентів економічних спеціальностей засобами цифрових технологій. Вісник університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія». педагогічні науки. 2024. № 1 (27). С. 81-89.

3. Дубасенюк О.А. Наукові засади професійно-педагогічної підготовки студентів. Вісник Глухівського державного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки. Вип.15. Ч.1. Глухів: ГНПУ ім. О. Довженка, 2010. С. 3-8.

4. Козаков В. А., Дзвінчук Д. І. Психолого-педагогічна підготовка фахівців у непедагогічних університетах: монографія. Київ: НІЧЛАВА, 2003. 140 с.

5. Міршук О. Формування педагогічної компетентності у фахівців непедагогічних спеціальностей: понятійно-термінологічний аспект. Наукові

записки кафедри педагогіки. 2015. Вип. 38. С. 173–188.

URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzpk_2015_38_24 (date of access: 20.05.2025).

6. Погоріла С., Тимчук І. Теоретичні засади формування готовності студентів економічних спеціальностей до професійно-педагогічної діяльності. Матеріали IV Всеукраїнського науково-методичного семінару (Глухівський НПУ ім. О. Довженка, 05 листопада 2020 р.). Глухів, 2020. С. 79-80.

7. Теловата М. Теоретичні засади формування професійної компетентності майбутніх фахівців економічної галузі в закладах вищої освіти. Професійна педагогіка. 2019. № 1(18), С. 11-15. DOI: <https://doi.org/10.32835/2223-5752.2019.18.11-15>

8. Djumanazarova Z. K. Methodology for Developing Special Competencies in Future Economics Specialists. International Journal of Pedagogics. 2025. No. 5 (05). pp. 29-32. DOI: <https://doi.org/10.37547/ijp/Volume05Issue05-08>

9. Iskandarova S., Nazarova S., Eshdavlatov B., Otashexov Z., Sattarova Z. & Jurayeva G. Theoretical foundations of students' preparation for professional activity in higher educational institutions. BIO Web of Conferences. 2023. Vol. 65, pp. 1-6. DOI: <https://doi.org/10.1051/bioconf/20236510010>

10. Krpalkova-Krelova K., Krpalek P. Pedagogical Training in the Preparation of Prospective Teachers of Professional Economic Subjects. 12th International Scientific Conference Rural Environment. Education. Personality. (REEP). 2019. Vol.12. pp. 70-76. DOI: <https://doi.org/10.22616/REEP.2019.009>.

11. Kulalaieva, N., Leu, S. (2018). Dual education as a tool for assurance the education of sustainable development. International Journal of Pedagogy Innovation and New Technologies, Vol. 5, No. 1, 104-115. DOI: <https://doi.org/10.5604/01.3001.0013.6847>.

12. Oliinuk N. Professional preparation of the future economics teacher. Pedagogical Education: Theory and Practice. 2019. pp. 155-160. DOI: <https://doi.org/10.32626/2309-9763.2019-26-1.155-160>

13. Professional competencies and educational innovations in the knowledge economy: collective monograph. Veliko Tarnovo, Bulgaria: Publishing House ACCESS PRESS, 2020. 552 p.

14. Sobirjonov R., Aripova G., Ablizova G., and Sodiqova N. Methodology of Preparing Future Specialists for Professional Activity Based on the Principles of Andragogy: An Example of Technical Professional Colleges Pupils. International Journal of Learning and Teaching. 2024. Vol. 10. No. 2. pp. 281-288. DOI: <https://doi.org/10.18178/ijlt.10.2.281-288>

15. Urinova N., Xuseinovna S. Theoretical and practical preparation of future humanities teachers for socially oriented educational work. International Journal of Pedagogics. 2024. No. 4 (06), pp. 119-125. DOI: <https://doi.org/10.37547/ijp/Volume04Issue06-21>